

ΑΝΑΛΥΣΗ

Λάθος στοιχεία, λανθασμένα συμπεράσματα

Του PAUL KRUGMAN
THE NEW YORK TIMES

Αρκετό καιρό πριν, είχα δημοσιεύσει ένα άρθρο με τίτλο «Οι Πλούσιοι, η Δεξιά και τα Δεδομένα», στο οποίο περιέγραφα πολιτικά υποκινούμενες προσπάθειες ν' αρνηθεί κανείς το προφανές, την έντονη αύξηση της εισοδηματικής ανισότητας. Πιθανότατα δεν θα σας καταπλήξει το γεγονός ότι βρήκα αποδείξεις πως αυτοί που αρνούνται την αύξηση της εισοδηματικής ανισότητας χρησιμοποιούν με λάθος τρόπο τα στατιστικά στοιχεία.

Το πιο πρόσφατο παράδειγμα τέτοιας χρήσης είναι ένα άρθρο στους Financial Times όπου ο συντάκτης Κρις Ζιλ αμφισβητεί την αξιοπιστία των στοιχείων που παραθέτει στο βιβλίο του «Capital in the Twenty-First Century» ο Τομάς Πικετί. Ο κ. Ζιλ υποστηρίζει ότι ο Πικετί «έκανε σειρά λαθών που παραποιούν τα ευρήματά του, ότι δεν υπάρχει σαφής απόδειξη αύξησης της συγκέντρωσης του πλούτου». Τα υποτιθέμενα λάθη είναι στην πραγματικότητα προσαρμογές δεδομένων που είναι συνηθισμένες σε οποιαδήποτε έρευνα βασιζεται σε διαφορετικές πηγές. Εν συντομία το ζήτημα έχει ως εξής: Διαθέτουμε δύο είδη πηγών για το εισόδημα και τον πλούτο: έρευνες όπου άνθρωποι δινούν στοιχεία για την οικονομική τους κατάσταση και τα φορολογικά στοιχεία. Τα στοιχεία από τις έρευνες είναι χρήσιμα ώστε να παρακολουθεί κανείς τους φτωχούς και τη μεσαία τάξη, αλλά αποτυχάνουν να παρουσιάσουν τα εισοδήματα και τον πλούτο των πλουσίων διότι είναι δύσκολο να ρωτήσεις αρκετούς δισεκατομμυριώχους. Οπότε, οι μελέτες για τους πλουσίους βασίζονται κυρίως σε φορολογικά δεδομένα. Ο συντάκτης των F.T., όμως, συγκρίνει παλαι-

ότερες εκτιμήσεις για τη συγκέντρωση πλούτου που βασίζονται σε φορολογικά δεδομένα με νεότερες εκτιμήσεις που βασίζονται σε έρευνες, γεγονός που είχε αποτέλεσμα αυτομάτως να μειώνονται τα ευρήματα περί αύξησης της συγκέντρωσης πλούτου.

Με λίγα λόγια επαναλαμβάνεται το κλασικό «λάθος» να συγκρίνονται πορτοκάλια με μήλα. Υπάρχουν

τόσες πολλές ενδείξεις περί της απότομης αύξησης της εισοδηματικής ανισότητας, από τις ταχύτατα ανερχόμενες τιμές ακριβών ακινήτων μέχρι την ευημερούσα αγορά πολυτελών ειδών, ώστε οποιοσδήποτε ισχυρισμός περί του αντιθέτου να πρέπει να βασίζεται σε λανθασμένη ανάλυση των δεδομένων. Και όμως, η άρνηση ότι αυξάνεται η εισοδηματική ανισότητα συνεχίζεται απλώς διότι υπάρχουν πανίσχυρες ομάδες που έχουν κάθε συμφέρον ν' απορρίπτουν τα δεδομένα, ή τουλάχιστον να δημιουργούν μια ομίχλη αμφισβήτησης. Μπορείτε να είστε σίγουροι ότι ο ισχυρισμός ότι «όλα τα στοιχεία του Πικετί είναι λανθασμένα» θα επαναλαμβάνεται αενάως ακόμη και αν αυτός ο ισχυρισμός αποδείχθηκε γρήγορα αβάσιμος. Οπότε, αυτό που πρέπει να γνωρίζετε είναι το εξής: Ναι, ο συγκέντρωση εισοδήματος και πλούτου στα χέρια των λίγων έχει αυξηθεί σε μεγάλο βαθμό τις τελευταίες δεκαετίες. Οχι, οι άνθρωποι που λαμβάνουν αυτά τα εισοδήματα ή που κατέχουν αυτό τον πλούτο συνήθως παραμένουν οι ίδιοι, δηλαδή οι περιπτώσεις φτωχών που γίνονται πάμπλουτοι είναι σπάνιες. Οχι, η φορολογία και τα επιδόματα δεν αλλάζουν τόσο σημαντικά την εικόνα, στην πραγματικότητα μετά από 1.970 μεγάλες φοροσαπαλλαγές για τους πλούσιους προκάλεσαν την ακόμη μεγαλύτερη αύξηση της εισοδηματικής ανισότητας μετά την καταβολή φόρων. Αυτή η εικόνα κάνει ορισμένους ανθρώπους να αισθάνονται άβολα, διότι δικαιολογεί την απαίτηση των λαϊκιστών για υψηλότερη φορολόγηση των πλουσίων. Ωστόσο, οι καλές ιδέες δεν είναι ανάγκη να πρωθούνται με φεύγτικα επιχειρήματα. Αν τα επιχειρήματα κατά των λαϊκιστών βασίζονται σε αναληθείς ισχυρισμούς περί ανισότητας, τότε εξετάστε το ενδεχόμενο οι λαϊκιστές να έχουν δίκιο.